

O cara a cara dos recitais

Lupe Gómez

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

GÓMEZ, LUPE (2011 [1997]). “O cara a cara dos recitais”. *A Nosa Terra*: 771, 26 de marzo, 19. Reedición en *poesiagalega.org*. *Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura*.
<<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/443>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

GÓMEZ, LUPE (1997). “O cara a cara dos recitais”. *A Nosa Terra*: 771, 26 de marzo, 19.

* Edición dispoñíbel desde o 1 de marzo de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

O CARA A CARA DOS RECITAIS

LUPE GÓMEZ

Os recitais poéticos na Galiza son cada vez máis. Fálase dun rexurdir, dunha loita. Son, en calquera caso, os folgos íntimos da xente os que falan nos versos. Moitos –a maioría– non mercan os libros de poemas pero están ali no intre do recital. Un acto que tén moito de teatro e de espectáculo. Unha representación duns corpos –dos poetas– fronte aos corpos de quen escoitan. Espectáculo que é rito, invocación espiritual e plena.

Un cara a cara nese período de tempo que todos chaman fin de século con medo. Ese medo de perder, de esvaírse –como nación, como individuos– é o que nos empuxa a falar nas verbas e compartilas. Cando o país non desaparece na literatura non é un espellismo só. É moito máis. É unha danza. Un forte esperar das paixóns e das nosas forzas. Sen tenaces nin coacción.

Ao rematar un recital tense a impresión de que ese tipo de encontros son sempre un puño que se ergue. Se baixo a estrutura política e económica que hai temos que aguantar inxustiza e merda a treu o poema é un espazo libre. Na cultura –non entendida como elitismo– é onde medramos todos. Pode que dende o poder non se decaten deste outro poder. Pero o certo é que o poder da palabra é imenso, pese a quen lle pese. Doia a quen lle doia. Para iso está a veces tamén. Para ferir. Non só para loubar cervos, cigóñas ou o mesmo mar. Máis que para falar da existencia para cambeala.

Hai un xeito superficial de ir pola poesía. Hai tamén outras formas. As que fan miudra as formas de pensar de todo un país. As que poden cambiar consciencias. As que poden ser tan duras coma unha guerra. Violencia non física pero non por iso menos violenta. As veces, violencia necesaria. Os beixos son fermosos pero medidos nun poema poden ser armas. Armas, no sentido de meios para tirar adiante.

Tirar –como as vacas do carro– da vida, do idioma e das causas que nos moven. A nivel colectivo e persoal. Estes dous niveis son os que verdadeiramente se funden nos recitais e polo que recitar é tan importante.

O poeta detrás dos muros dos libros está perdido. Todas as persoas que escriben –que son moitísimas máis das que publicamos algo– berran a cotío para que os escoiten. Queren comunicar. É unha necesidade de interacción vella coma o mundo. Dubido de que noutros países haxa tantos recitados como actualmente na nosa terra. Iso quere dicir algo. Quizais que non hai aquí tanto atontamento intelectual e creativo coma noutras partes.

O auxe e éxito do terreo televisivo-informático-tecnolóxico deixa paso a unha necesidade enorme na xente, coma fiesta que se abre, doutras experiencias, de corpos fronte a corpos. Mesmo poderíamos chamarlles sexuais; no caso de non ser puritanos coa palabra sexo. Como idiotas ou ianques. Por iso penso que iniciativas como os contacontos, o teatro, a poesía oral están atopando un cenário. Máis natural, máis vivo que os acostumados. Tamén máis urxente.

A palabra, penso eu, morreu en moitos dos seus usos. Cotidianamente empregámola como empregáramos pantasma. De afina ce a necesidade, tantas veces pronunciada, de “non me apetece falar con ninguén, quero estar só ou soia na miña casa”. O no cuarto. Ou na casa ocupada. Agora que estamos todos no paro e non teremos nunca unha casa. Aos xoves é a quen máis lles doi este momento. O paro non é só unha palabra –morta, fantasma– nos meios de comunicación. Non. Son persoas. Estudantes que van por camiños autodestructivos en troques de estudar e tamén vivir. Son rapaces e rapazas que andan por af

con medo ao futuro. Son eses alcumados sempre. Ora coma parásitos. Ora coma delinquentes. Arrodeados por policías.

Non só os policías que cargan nas manifestacións. Tamén os policías, outra vez, católicos. Policía, comezo de ditadura. Unha especie de autocensura nas nosas mentes. Pois toda a coartación da liberdade é tan subtil e está tan oculta que non se sabe contra quen loitar, pois fronte a nós non hai máis que sombra. A mentira da comunicación de masas –se teatro falso– onde o individuo sucumbe. Acaba morrendo dunha maneira ou outra.

Na Galiza a experiencia rural, aínda que esmoreza, está moi preta. E interiorizada. Pode iso influir neste voltar dos falares poético e teatrais. Pouco choveu dende que vivíamos nas aldeas e éramos todos como unha gens unida. Ali as palabras eran poucas, sinxelas, populares e de cara a cara. Todos éramos coñecidos entre nós. Non se trata dunha nostalxia cara o pasado senón unha nostalxia simplemente que se pode proxectar cara onde se queira, segundo se lle ocorra ao que teoriza sobre isto.

Teorizar sobre da poesía ás veces non é bo pois neste eido de palabra libre, solta e desagrada non hai sitio para a obxetivización. O desexo de ser rigorosos é un desexo de científicos e non amaño o mundo. Nunca o amaño nen o vai facer. Pódese falar de moitos tipos de poderes ou domínios –do home sobre da natureza, do

home sobre da muller... – pero a palabra viva e poética o único que procura é un dominio de nós mesmos todos, homes e mulleres. Da nosa dignidade. Da nobreza. Esa característica que se lle imputou ás veces aos labregos, á nosa orixe. Desexamos volver a falar como eles. Claro. Alto. Sen reforcementos nen mentiras nen palabrería –iso é a poesía–.

O que a poesía fai non é ir a unha orixe “pura” –aquí sobra o adxectivo–. Trátase só de que todos poidamos falar galego. Sentir dentro un país e erguelo. A razón de mirar para atrás –á infancia personal e nacional– pode ter que ver con querer reescreber unha historia.

‘Pode que dende o poder non se decaten que o poder da palabra é imenso, pese a quen lle pese’

Algo así como derrubar un ensino onde ren de nós nos dixeron. Normalizar unha situación estúpida para facela tolerábel. Escreber outra vez a historia xa que está chea de agresións e incompreensión. Non só antes. Tamén neste momento político. Non é só “resistir” –esa palabra que fai pensar na pasividade–. Senón de existir. Nen máis nen menos ca unha cuestión de vida ou morte. Os recitais son tamén unha comprobación de que a batalla da existencia –cultural e social– non é só unha cuestión de ter ou non unha industria cinematográfica. O cine está moi ben. A industria tamén. Pero a palabra sérvenos como arma e está ben que a empreguemos. Pode dar froitos. Hai árbores que nunca secaron nin secarán. ♦